

CUKRARNA

Sporočilo za javnost

Ljubljana, 2. 9. 2025

Marko Batista: NA ROBU RAZUMA

Kustosinja: Alenka Trebušak

11. 9.—2. 11. 2025

V četrtek, 11. septembra 2025, ob 19. uri, bo v Cukrarni odprta razstava umetnika Marka Batiste z naslovom *Na robu razuma*.

Marko Batista pri svojem delu brez zadržkov prehaja med polji zvoka, slike in tehnologije ter tako ustvarja inovativne zvočne postavitve, performanse in odzivne sisteme. V kletnem razstavnem prostoru Cukrarne premierno predstavlja potopitveni ambient iz elektronskih komponent, zvočil in elektromotorjev. Na razstavi *Na robu razuma* ustvari futuristično distopično krajino, s pomočjo katere gledalca napeljuje k razmišljanju o odnosu sodobne družbe do tehnologije in posledicah njenega napredka.

Podpis fotografije: Foto © Marko Batista; Podoba ustvarjena z Luma Photon s strani Marka Batiste (avgust 2025).; Z dovoljenjem umetnika.

O UMETNIKU

Marko BATISTA je v Ljubljani živeči intermedijski umetnik, eksperimentator audio-vizualnih vsebin in več-medijski performer. Diplomiral je iz slikarstva na ljubljanski ALUO, nato pa zaključil še magistrski študij na Central Saint Martins v Londonu. Deluje na presečišču med tehnologijo, DIY umetnostjo in raziskovalnimi procesi ter sodeluje z različnimi pomembnimi prizorišči. Na povabilo kustovsov je gostoval v okviru 15. Istanbul bienala, Ars Electronica v Lizu, berlinskega festivala Transmediale ter NET. Audio v Londonu. Svoja dela je predstavil v MSUM Ljubljana, Koroški galeriji likovnih umetnosti, Dvorana Jedinstvo v Zagrebu, galeriji Vžigalica, galeriji Kapelica ... Kustos Boris Groys je njegovo delo predstavil v okviru edicije U3 v Moderni galeriji. Vključen je bil tudi v vse pregledne razstave slovenske umetnosti, ki jih je predstavil MSUM+ in leta 2024 odkupili delo *Stekleno nebo* za zbirko. Poleg tega se je

udeležil razstav: Wonderlab-Noví Sad, Lumina-Portugalska, Art Stays-Ptuj, Svetlobna gverila-Ljubjana, Sajam3N-Hrvaška,..

SPREMNO BESEDILO RAZSTAVE

Razstava *Na robu razuma* tako vizualno kot zvočno predstavlja futuristično distopično krajino, s pomočjo katere umetnik Marko Batista gledalca napeljuje k razmišljanju o odnosu sodobne družbe do tehnologije.

Intermedijski umetnik Marko Batista že trideset let razvija svojo prakso na presečišču slike in zvoka. Zanj je značilno, da je osnovana na aktivni uporabi tehnologije ter je eksperimentalne narave oziroma je rezultat znanstvenih postopkov, potekajočih predvsem v polju elektronike in akustike. V skladu z načeli »naredi sam« so njegova dela usmerjena proti determiniranosti sistemov, h konstruiranju dinamičnih vmesnikov in druge strojne opreme, ki omogoča večjo prilagodljivost delovanja. Po tej metodi Batista ustvarja lastno orodje za vzpostavljanje mikrorobotskih mašin, kot imenuje svoje odzivne sisteme, s katerimi raziskuje fenomenologijo zvoka in njegovo percepcijo.

Zvok je torej pri Batisti vedno prisoten. Je medij, ki ga avtor neprenehoma spreminja ter postavlja v različne oblike in kontekste, najsi gre za performanse, instalacije ali objekte. Njegova instalacija za Cukrarno je raznolik imerzivni ambient, ki ga sestavljajo elektronske komponente, zvočila, odsluženi in še delujoči tehnološki pripomočki. Vsi segmenti so s skoraj štiridesetimi elektromotorji medsebojno prepleteni in povezani v operativno celoto. *Na robu razuma* tako vizualno kot zvočno predstavlja futuristično distopično krajino, s pomočjo katere umetnik gledalca napeljuje k razmišljanju o odnosu sodobne družbe do tehnologije. Njena dinamičnost je metafora za nestalno naravo tega odnosa, ki je podvržen nenehnemu dogovarjanju in redefiniranju ter gre z roko v roki s tehnološkim napredkom. V tokratni zvočni skulpturi je izpostavljena ena ključnih dimenzij delovanja umetne inteligence, njena sposobnost napovedovanja prihodnosti na osnovi preteklosti. Takšna logika vodi v obliko determinizma, v temeljno krčenje možnosti, saj prihodnost postane projekt prepoznavanja vzorcev in ni več prostor svobode, naključij, potencialov ali prekinitev.

Podobno kot sama tehnologija vključuje aktivne in pasivne procese, tudi instalacijo zaznamuje razmerje med statičnimi in dinamičnimi strukturami: na eni strani so elementi, katerih uporabo lahko datiramo na začetek tega tisočletja, na drugi pa elektronske naprave, ki so še vedno v rabi. Že omenjeni motorčki s povezovanjem in mehaničnim oživljanjem obeh segmentov sprožajo polucijo procesov in jih lahko beremo kot referenco na današnjo tehnologijo, ki upravlja množico postopkov in se ne vzpostavlja zgolj kot orodje za avtomatizacijo nalog, temveč kot aparat, ki vse močnejše vpliva na načine zaznavanja, delovanja in subjektifikacije. Pri tem je pomembno omeniti, da Batista del svojih sistemov pogosto zasnuje primarno za performanse, kjer njihovo zvočnost sproža v časovnih intervalih, jo dramaturško prepleta in usmerja. Ker pa delovanje tehnologije postaja vedno bolj samonadzorovano in samovzdrževalno, sistem zvočne instalacije deluje tudi brez umetnikove prisotnosti.

Batista je arhitekt zvoka, ki v odnosu do položaja zvočnika upošteva točko poslušanja, ali bolje: točke poslušanja, saj ustvari zvočno pokrajino z različno usmerjenimi zvočili, ki gledalca

vodijo h gibanju, kroženju in poslušanju znotraj prostorske organizacije. Zvok nadalje razčleni v različne nivoje in sloje, ki segajo od predhodno nasnetega materiala do frekvenc vibracij in resonance ob aktivaciji prisotnih površin in materialov. Tako *Na robu razuma* uteleša neulovljivo spremenljivost razmerja med tehnologijo, produkcijo in družbo ter v razmislek ponuja čas prehajanja v novo obdobje, ki ga začrtava umetna inteligenca.

Kustosinja: **Alenka Trebušak**